

Tiende; men, da Tiende-eieren skal holde Kirken vedlige, og da Pantet for Kirkens Vedligeholdelse er Tienden, kan man naturligviis ikke betragte Tienden som ophørt. Der eksisterer endnu Tienderettigheder, skøndt Tienden ikke svares i Birkeligheden. Tiende-eierne vedligeholde Kirken i Forening, i Forhold til deres tiendeydende Hartkorn, men uden at der er mindste Tale om nogen Naturalpræstation af Tienden. At dette Forhold ikke er saa ubetydeligt, vil man ogsaa kunne see af den statistiske Oversigt; thi der vil man netop see, at i Jylland er forholdsviis færre Kirketiender blevne afløste, og det er uidentvøl, fordi at Forholdet der er meget sædvantligt, at Sognene selv eie deres Tiende, og at altsaa factisk ingen Tiendeydelse finder Sted, og der heller ingen Anledning er til at søge Tienden afløst.

Hvad nu § 1 i Udkastet angaaer, saa skal jeg bemærke, at den oprindelige Grund, hvorfra Frd. af 8de Jan. 1810, som vistnok har sit Udspring fra de meest levende Interesser, saavel for Landets Agerdyrking i Almindelighed, som for den store agerdyrkende Klasse, der var trykket ved Naturalhøveriet, har tillagt Tiende-eieren ved Tiendens Bestemmelse til en fast aarlig Afgift en Tiendedeel af det, som den efter Beregningen har været i den forbigangne Tid, vistnok fornemmelig var den, at man af meget vigtige Grunde ikke antog, at man kunde give Tiendetageren Berettigelse til at paastaae Tienden ophævet, men eenstidig maatte give denne Rettighed til Tiendeyderen, og som Følge deraf syntes det, at, naar Retfærdighed skulde iagttages, maatte Vedkommende dog saavidt muligt have Sikkerhed for, at hans Tiendeverlag blev nogenlunde fuldstændigt, og da altid den Beregning, hvorefter man fastsætter Tienden, er nogen Mulighed underkastet, var det fra dette Synspunkt ikke ubilligt, at Tiendetageren fik noget mere, end Tienden ved Beregningen blev ansat at være værd. Efter den Mening, som var paa den Tid, Forordningen udkom, troer jeg vistnok ogsaa, at Forordningen vilde have fundet en mindre god Optagelse, hvis man ikke paa denne Maade havde gjort Noget for Tiendetagerens Interesse. Jeg mindes meget levende det Diebliff, da Forordningen udkom, at jeg

da idelig hørte Tale mod denne Forordning, fordi den gik Tiendomsretten for nær, og fordi den udsatte adskillige for Statens Oplysning og for andre vigtige Formaal nødvendige Indretninger for i Tidens Løb at taale deres oeconomiske Hjælpemidler.

Der var paa den Tid meget Faa, der talte til Fordeel for Tiendeanordningen. Skrevet blev der ikke derom Noget paa den Tid, idetmindste var det ikke noget, som jeg har bevaret i min Hukommelse; men der blev talt meget derom, og dette var da fordømmelse imod Anordningen, og de Classer, der skulde have Nytte af Anordningen, havde næppe synderlig Skjønsmhed derpaa i denne Tid, og havde ofte Frygt for, at denne Forandring skulde blive til deres Skade. Men uagtet jeg saaledes troer, at man i sin Tid har havt god Grund til at gjøre denne Bestemmelse, skulde jeg dog være tilbøielig til at troe, at den nu kunde være at ophæve, og jeg skal i denne Henseende henholde mig til hvad der efter de forelagte Motiver af den høitagtede Cultusminister derom er udtalt, naar han yttrede, at det i sig selv ikke var ubilligt, at Tiendetageren, der mistede en Rettighed, der baade ydede ham særdeles Betyggelse, og lovede yderligere Indtægter for Fremtiden, at han fik et noget rigeligere Beslag derfor, men at man dog under nærværende Omstændigheder og de nu bestaaende Forhold ikke kunde tage i Betragtning at give Slip derpaa. Jeg kan dog ikke tilbageholde, at den Omstændighed, der har opvakt nogen Betænkelighed hos mig, men som jeg dog ikke troer, burde have megen Vægt, det er, at der fremkommer en Ulighed mellem dem, som hidtil have faaet Tienden bestemt, og dem, der faae den bestemt for Fremtiden. Jeg troer navnlig, at de, der tidligere have faaet den bestemt, ikke ville have nogen virkelig Grund til at beklage sig, og jeg tør paastaae, at de, der tidligere have faaet Tienden afløst, hiin Forskjel uagtet, i Grunden have afløst den under gunstigere Vilkaar, end naar Tiendebestemmelsen skulde skee nu, da Productionen saaledes er tillaget, at Tiendeverlaget, bestemt paa forordningsmæssig Maade, maatte ansættes højere end forhen.

Men der er dog nogen Tvivl om, der ikke